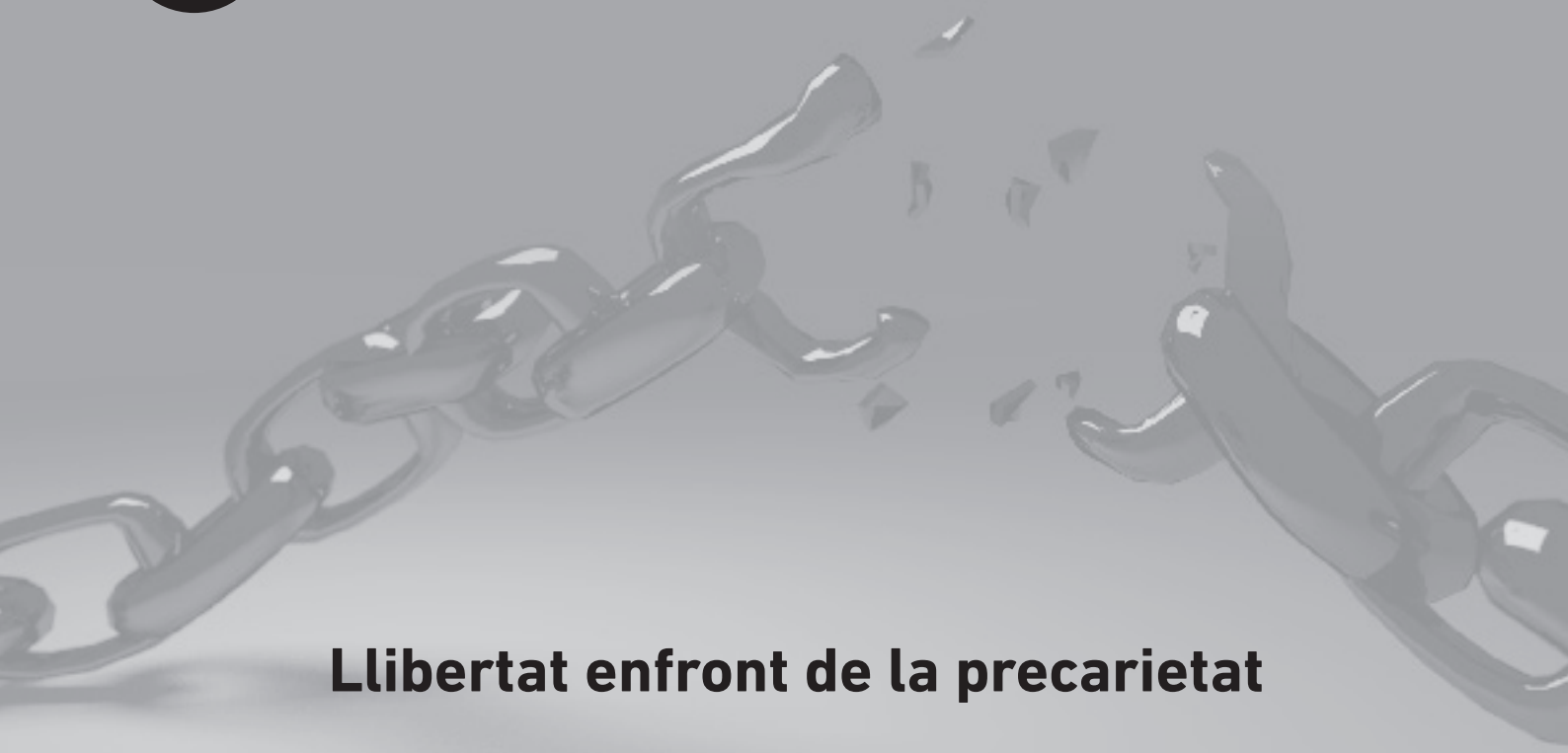

portal

Llibertat enfront de la precarietat

Lluís Pérez

Director acadèmic de la Fundació Josep Irla

lperez@irla.cat

El 1941, a les acaballes de la Gran Depressió, el president nord-americà Franklin D. Roosevelt va pronunciar un famós discurs reivindicant el que va anomenar «les Quatre Llibertats»: llibertat de pensament, llibertat religiosa, llibertat enfront de la necessitat i llibertat enfront de la por. La tercera d'aquestes llibertats implicava que tota persona disposés dels mitjans necessaris per a tenir garantida una existència material digna. Una llibertat que entroncava amb una intuïció bàsica de la tradició republicana des dels temps de l'Atenes democràtica: només és lliure qui no es veu forçat a demanar permís a tercers per a (sobre)viure.

El mateix Roosevelt va viure, i en part impulsar, l'inici d'un període històric, entre el 1945 i el 1970, en què les societats del Primer Món van bastir, sobre bases econòmiques keynesianes, el que s'anomenaria «Estat de Benestar». Durant aquest temps, l'autonomia econòmica, condició necessària per a la llibertat personal, apareixia particularment lligada al treball remunerat. Així, durant dècades, minimitzar l'atur i maximitzar la llibertat enfront de la necessitat van ser objectius concomitants.

Avui dia, en canvi, el lligam entre treball remunerat i llibertat és, si més no, qüestionable. La raó és l'extensió d'una autèntica epidèmia arreu de les societats postindustrials: la precarietat laboral. L'abús dels contractes d'obra i servei, l'extensió de la figura del fals autònom o l'encadenament perpetu de contractes temporals, només són algunes de les formes en què es manifesta aquest fenomen. La precarietat fa possible la paradoxa que una persona pugui tenir una feina remunerada i, alhora, patir una inseguretat econòmica permanent. Les persones que viuen aquesta paradoxa són, en bona mesura, una nova classe social, que l'economista Guy Standing denomina «precariat», els membres de la qual veuen fortament limitada la seva capacitat per a bastir un projecte de vida autònom.

En un moment en què el nostre país lluita per desfer-se d'una taxa descomunal d'atur, resulta especialment necessari afrontar un fenomen que amenaça de convertir el treball remunerat en una espècie de servitud postmoderna. El xantatge de l'atur no ens hauria d'impedir formular i respondre preguntes com les se-

güents: què és, i com és, el precariat? Quins elements hauria d'incloure una agenda que, de forma realista, treballés per la seva emancipació? O, també, la pregunta tabú, *l'elephant in the room*: l'Estat de Benestar ha de protegir el treball remunerat o, en canvi, el treballador? Són preguntes tan difícils com necessàries, ja que apunten a alguns dels reptes més importants que la llibertat afronta a l'era de la globalització. ■